

saa mange Gange været i det Tilfælde at have faaet Henvendelser fra Folk, som vilde bygge Cementfabrikker i Udlandet, og som har sagt: Vi har uhyre Værdier, saa og saa mange Millioner Kubikmeter Kridt, og det har vi tænkt os skulde betales med saa og saa meget, naar vi vilde danne et Aktieselskab. Jeg har altid sagt til dem: Mine Herrer, De maa ikke glemme, at naar man vil drive en Cementfabrik, maa man have Materialet gratis. Naturligvis maa man betale Arbejdslønnen, betale, hvad det koster at drage Raamaterialerne frem. Men der kan ikke tænkes paa at betale noget for Kridtet i dets naturlige Leje. Den Slags Ting er en Anledning, en værdifuld Anledning til at skaffe Arbejde, men ikke andet og mere. Det kan være, at vi under Verdenskrigen har set, at Tørvemoser virkelig er omsatte til en højere Pris, end de er værd under almindelige Forhold til almindelig Brug; anvendte til Græsning, eller hvad Tørvemoser ellers kan bruges til. Men det er ekstraordinære Forhold, som ikke gælder normalt, deraf kan man ikke uddrage en almindelig Regel. Den almindelige Regel er den, at den, der driver en Tørvemose, maa ikke give noget for Tørven, han maa være glad ved at faa sine udlagte Penge tilbage og faa lidt for sit eget Arbejde. Saaledes gaar det med alle disse Varer. Det er en fuldkommen Overtro, disse Forestillinger om de uhyre Værdier, der gaar i Udplyndernes og Kapitalisternes Lommer. Det er disse Fantasier, man behager sig med indenfor Socialdemokratiet, men som ikke har noget som helst med Virkeligheden at gøre, i det mindste ikke her i Landet.

Det ærede Medlem (Vilhelm Rasmussen) talte om Forholdene under Frederik den Sjette og sammenlignede dem med Forholdene nu. Jeg er ikke Historiker, det er det ærede Medlem heller ikke, men min Opfattelse af, hvad der skete den Gang, falder ikke ganske sammen med det ærede Medlems. Dog det lader jeg ganske roligt ligge, men jeg kunde dog maaske blive enig med det ærede Medlem om, at under de vanskelige Forhold den Gang greb man til Statsmanufaktur og Tvangspriser i overordentlig stor Udstrækning. Og naar derfor det ærede Medlem nu mener, at det, vi har foretaget os under denne Krig i Retning af at organisere, fastsætte Priser og sligt, er Vidnesbyrd om Socialismens Sejr, ved jeg ikke hvad; saa maa man ende med at betegne højsalig Frederik den Sjette som en fremragende Socialist, thi ogsaa den Gang søgte man at organisere. Man kan overhovedet ikke mene, at al Organisation er

Socialisme. Man har organiseret og forsøgt at organisere med større eller mindre Held, saa længe Verden har staaet, og saa længe Stater har været til. Vi forsøger alle at organisere, Landbruget forsøger at organisere sin Bedrift. Hvad er Andelsvirksomheder andet end Organisation af Landbrugets Erhverv? Er dette nu altsammen Socialisme? Det ærede Medlem appellerede til det almindelige Samarbejde, vi skulde alle slutte os sammen og være enige om at løse Opgaverne. Ja, det tror jeg, vi alle bør lægge os paa Hjerte og være enige om. Men jeg maa gøre opmærksom paa, at hvis det at slutte sig sammen for i Enighed at løse de vanskelige Opgaver er Socialisme, saa har det ikke hidtil været Socialdemokratiets Program, thi Socialdemokratiet gik ikke ud paa at samarbejde med os andre. Det var Klassekampen, det vilde, lige det modsatte af Samarbejde.

Det ærede Medlem fra Æbeltoft (N. Neergaard) omtalte i sin Tale Erhvervenes Vilkaar under Krigen og deres Forhold til Regeringen og Regeringsforanstaltningerne og Virkningerne af Loven af 7. August, som blandt andet førte til den overordentlige Kommission, og som gav Indenrigsministeren en saa udstrakt Myndighed. Det ærede Medlem talte særlig om Landbrugets Forhold. Det finder jeg, som ikke kyndig paa dette Omraade, ingen Anledning til at gaa nærmere ind paa. Derimod maa det være mig tilladt at gøre nogle Bemærkninger om Industriens og Haandværkets Forhold til denne Lov og de ved denne Lov foranledigede Foranstaltninger. Industri og Haandværk har haft gode Vilkaar som alle andre Erhverv her i Landet i Krigens første Aar, 1915—1916. Vi har været heldige til nogenlunde at kunne skaffe de Raamaterialier, vi skulde bruge, og der har været Bud efter Varerne og rigeligt Arbejde for alle Hænder. Noget anderledes stiller Forholdet sig i 1917. Naar det ærede Medlem fra Æbeltoft udtalte, at Industri og Haandværk formentlig ogsaa havde tjent saaledes i 1917, at de vilde kunne bære en Merindkomstskat, saa tror jeg rigtignok, dette beror paa en fuldkommen Fejltagelse. Selv om Aaret begyndte med nogenlunde gode Udsigter og nogenlunde store Lagre, har Tilførslerne faktisk været standsede hele Aaret. Tegnene dertil var stærke allerede i December, da vi havde Rationsforhandlingerne med England. Vi saa nok, at disse var vanskelige, og at man havde ondt ved at indrømme os de samme eller blot tilsvarende Forhold. Og faktisk har